

Gyapjas gyűszűvirág (*Digitalis lanata* Ehrh.) előfordulási adatok a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság működési területén

Sallainé Kapocsi Judit

Abstract

New Woolly Foxglove (*Digitalis lanata* Ehrh) data on the administration area of Körös-Maros National Park Directorate: Several data had been found of Woolly Foxglove on the administration area of Körös-Maros National Park Directorate since 1995. The first data was found in 1995, and later on four new places. Formerly this plant had no data on this territory, and had no literature data of its cultivation in the region.

A gyapjas gyűszűvirág fokozottan védett növény, kis areájú kelet-balkáni faj, elterjedésének nyugati és északi határa hazánkban húzódik. (Kertész, 1996), Mészkedvelő, száraz gyepekben és száraz erdőkben él, de degradált, bolygatott területeken is előfordul. (Farkas, 1999).

A gyapjas gyűszűvirág első ismert dél-tiszántúli adatai 1995-ben kerültek elő, amikor is Boldog Gusztáv a kétsopronyi homokbányában megtalálta. A homokbánya 60-70%-os lejtőjén és a lejtő tetején élt a 8-tól álló állomány. Ez alapján az adat alapján kereste fel Kertész Éva (1996) a kétsopronyi homokbányát. 1996-ban a virágzó tőszám 24 volt a bánya magasabb, partosabb részén. (S-né Kapocsi J. szóbeli közlés). A homokbányászat során több tő elpusztult 1998-ban, melyből hatósági ügy is volt. Azóta nincs tudomásunk a homokbánya környékén előfordulásáról.

1996. május végén, a virágzás kezdetén került elő egy 300-tól álló gyapjas gyűszűvirág állomány a szarvasi Bika-zugi holtág furugyi oldalán (Békésszentandrás), a holtág partja és a kis gát által határolt területen több ponton is. (Tóth Tamás adata in Kapocsi et al., 1996). Tóth T. 1998-as felmérése alapján a növény 340 méter hosszan a gát és a holtág közötti gyepekben fordul elő, az állomány 70%-a itt található, ezüstfa előtörése veszélyezteteti (400 pld.), valamint 600 méter hosszan a gát lábánál lévő gyepekben, veszélyeztetett helyen, az állomány 30%-a található, 80-100 tő. A 2007. évi felmérések alapján 104 virágzó tő volt jelen 3 ponton, a legnagyobb állomány nemesnyaras alatt az út és a holtág partja közötti részen. A nem virágzó első éves töveket nem számoltuk. (Sallainé Kapocsi J.-Tóth T., 2007).

2005-ben került elő egy kb. 100-tól álló állománya a KMNP Kis-Sárrét területéről, a Szalontai-legelő ÉK-i részén, Zsadány határában. (Bíró I., 2005, szóbeli közlés). Az állományt az ezüstfa terjedése veszélyezteteti. Az állomány nagysága 2007-ben 90 virágzó tő volt (Sallainé-Bíró I. szóbeli közlés), 2008-ban 205 virágzó tő volt. (Tóth I. adata). Eddigi információink szerint sohasem volt természetben a növény a térségben. A termőhelye másodlagos löszgyepnek tekinthető, öldöklő aszat fordul elő a környékén több ezres tőszámban.

Boldog Gusztáv 2006. június 9-én a Dobozt Szanazuggal összekötő út mezsgyéjében talált egy kb. 200-tól álló gyapjas gyűszűvirág állományt. A növények többsége virágzott, de számos egyéves, virágtalan növény is volt az állományban. Ugyanitt 2008. június 16-án a legújabb adatok

alapján az állomány nagysága 500-600 tő volt 600-700 méter hosszan, a növény az út másik oldalára is átterjedt.

A legújabb előfordulása 2008. júniusában került elő a szabadkígyósi kastélyparkban (1 tő). (Boldog Gusztáv adata).

Korábban a gyapjas gyűszűvirág termesztéséről nincsenek információink a térségből ezért is érdekesek az egymás után előkerülő, többnyire másodlagos termőhelyekhez kötődő állományai.

Felhasznált irodalom

- Boldog G. (2006): Jelentés a gyapjas gyűszűvirág (*Digitalis lanata*) újabb termőhelyének megkerüléséről - Békéscsaba, Kézirat. p. 2.
- Boros Á. (1947): Magyarország gyűszűvirág termesztése -Természettudományi Közlemények 1947/4 -2:127-128.
- Boros Á.(1962): A szívbetegek gyógyítója: a gyűszűvirág - Búvár 1962/1 VII: 15-17.
- Dancza I. (1990): A *Digitalis lanata* x *grandiflora* D. Velenovskyana Soó előfordulása Magyarországon Botanikai Közlemények 77. kötet 1-2. füzet p. 37.
- Farkas S. (szerk) (1999): Magyarország védett növényei - Mezőgazda Kiadó, Budapest, p.205.
- Jávorka S.(1932):Apró közlemények a magyar flóra köréből - Botanikai Közlemények 29: 82.
- Kapocsi J.-Domán E. Bíró I.- Forgách B.- Tóth T. (1998): Florisztikai adatok a Körös-Maros Nemzeti Park működési területéről *Crisicum* (Szarvas) 1: 75-83.
- Kertész É.(1996): Érdekes növényelőfordulás a kétsopronyi homokbányában - Múzeumi Híradó 1. Munkácsy Mihály Múzeum 1996/1. pp. 10-12. Békéscsaba
- Kertész É.(2000): Adatok a Dél-Tiszántúl flórájához - BMMK 21:5-48. Munkácsy M. Múzeum, Békéscsaba
- Kertész É.(2003): Védett növényfajok a Dél-Tiszántúlon I. - *Natura Bekesiensis* 5:25-36.
- Kevey B.(1993):Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. Botanikai Közlemények 80. kötet 1. füzet p. 56.
- Kevey B.- Pozsonyi K.(2003): A *Digitalis lanata* EHRH. Magyarországi elterjedése *Kitaibelia* VIII. 1:117-131.
- Király G. (szerk) (2007): Vörös Lista – A magyarországi edényes flóra veszélyeztetett fajai Sopron, pp. 73.
- Máthé I.(1980): *Digitalis lanata* Ehrh. In the Buda-Pilis Range of Mountains (Near to Budapest), *Acta Bot. Acad. Scientiarum Hung.* Tomus 26 (1-2): 121-129.
- Rapaics R. (1940): Gyapjasgyűszűvirág - *A Természet* 36:169-170.
- Simon T (2000): A magyarországi edényes flóra határozója - Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Soó R. (1968):A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve III. - Akadémiai Kiadó, Budapest p. 210.

Author's address:

Sallainé Kapocsi Judit
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
H-5540 Szarvas,
Anna-liget 1.